koolikassa-komisjon, samuti collegium scholarchale ja rida mitmesuguseid ettevõtteid, eriti linnapank. Uus linnaseadus tõi suuri muudatusi just maksuasjandusse, kus teostati senisest suurem ühtlus. Kuna sinnamaani oli mitmesuguste eri-ülesannete jaoks vajalikkude maksude võtmise eest hoolitsenud hulk erikassasid, kaotati need nüüd osalt. Nii lõpetati linnakassa-kolleegium ja politseikassa-komisjon. Lõpetatuks jäi ka juba varemalt likvideeritud korterikolleegium ja sõjaväe-haigemaja valitsus. Kõigi likvideeritud asutiste asjad ja ülesanded läksid uue linna-ameti kätte.

Uus omavalitsus organiseeriti kõigist maksualustest. Valimisõiguse omamise üldiste eeldustena nõuti linna elanikkudelt Vene riikkondsust, kodanikuõiguste rikkumatust ja linnale andamite maksmist. Kaupmehed ja majaomanikud olid valimisõiguslikud, olenemata nende linnas asumise kestusest. N. n. literaadid aga ja maksumaksjad, kes äri ei ajanud kaupmehe-tunnistuse põhjal, said valimisõiguse alles pärast seda, kui nad kaks aastat linnas elanud. Linna valijate (kelle üldarv oli 1050 ümber) kogu astus iga nelja aasta tagant linnavolinikkude valimiseks kokku. Valimisõigus polnud ühetaoline, vaid olenes valijate maksukoormusest. Valijaskond jagunes kolme klassi, milledest igaüks valis ühe kolmandiku (20) linnavolinikke. Esimesse klassi kuulusid kõige suuremad maksjad, kes maksid kolmandiku kõigist linnas sooritatavaist maksudest. Teise kolmandiku maksjad, järgmised maksu suuruse järele, moodustasid teise klassi. Kolmandasse klassi, mis oli kõige rohkearvulisem, kuulusid kõik ülejäänud maksjad. Valimine, mis oli avalik ja majoritaarne, sündis linnapea juhatusel. Valijate koosolek oli otsustamisvõimeline, kui sinna ilmus osavõtjaid rohkem kui oli valitavaid. — Linnavolikogu kompetents oli üsna laialine. Tema otsustamisele kuulusid kõik küsimused, mis puudutasid linna selle üldsuses. Tema organiseeris kogu linna-omavalitsuse, valis selleks täidesaatvad asutised, määras nende kodukorra ja andis vastavad juhtnöörid, kinnitas eelarve, määras vastavalt sellekohastele seadustele linnamaksud, andis sunduslikke määrusi jne. jne. Volikogu täidesaatvaks asutiseks ja linna omavalitsuse tegelikuks juhtijaks oli valitav linna-amet linnapeaga eesotsas. — Riikliku võimu esindusel polnud volikogu otsuste kohta mingisugust sisulise kontrolli õigust; kuberner valvas ainult nende seadusepärasuse üle. Erandina kuulus kuberneri kinnitamisele linnapea ja tema asetäitja valimine, linna eelarve ja aasta-aruande läbivaatamise koosolekute tähtpäevad, muutused linnaplaanis ja kaubanduspolitsei korraldamine. Uuele omavalitsusele olid seega antud õige avarad tegevuspiirid, ta oli seaduslikult kindlustatud soovimata bürokraatliku eestkoste vastu. Kuna peaõhk uue omavalitsuse tegevuses langes tulunduslikule küljele ja linna välisele hüvele, käsitas uus linnaseadus hoopis võõrasemalikult ühiskondliku hoolekande ja koolielu küsimusi. Need mõlemad alad jäid endiselt linna seniste korporatsioonide kätte, mille tegevusse seadus otsekohe keelas uuel omavalitsusel end segamast.

Linnavalimised ja omavalitsuse tegevus aa. 1878—1891. Esimesed valimised uue linnaseaduse järele olid veebruaris 1878. a. Valijate nimekirjadesse oli võetud: I klassi 58, kes maksid linnakassasse 227 rbl. 28 kop. kuni 70 rbl. 44 kop., üldsummas 6341 rbl. 92 kop., II klassi 161 valijat, kelle maksud olid 69 rbl. 74 kop. — 25 rbl. 52 kop., üldsummas 6378 rbl. 47 kop., III klassi 862 valijat, kelle maksude suurus 25 rbl. 44 kop. — 11 kop., kogusummas 6323 rbl. 95 kop. Valimistel olid sakslased täiesti seisukorra peremehed. Eesti opositsiooni polnud märgata. Teatavad lahkuminekud, peaasjalikult isiklikku laadi, olid valimistel ning neile eelnevas kihutustöös siiski olemas, nii et see „Eesti

Tartu, lk. 150